

Renata Gawron
Płuszwice 17A
21-008 Tomaszowice

Zachowania zdrowotne młodzieży z doświadczeniem przemocy rodzinnej

Streszczenie

Każdy z nas posiada wiedzę i doświadczenie na temat zdrowia. Wyniki badań ukazują, że zdrowie cenimy wysoko i sytuujemy je wśród wartości priorytetowych. „Być zdrowym” to także czuć się człowiekiem szczęśliwym, akceptującym swoje dobre i złe strony. Zaczynając od traktowania zdrowia w kategoriach braku choroby, poprzez łączenie go z zadowoleniem, poczuciem szczęścia, kończąc na identyfikowaniu zdrowia jako najwyższej wartości, to zaliczamy je do najcenniejszych zasobów człowieka.

Wśród czynników związanych z zagrożeniem zdrowia istotnym wydaje się powielanie niewłaściwych postaw i nawyków żywieniowych, a w szczególności stosowanie diet odchudzających oraz podejmowanie takich zachowań żywieniowych, które prowadzą do nadwagi i otyłości. Zachowania żywieniowe kształtowane są już w okresie wczesnego dzieciństwa, a ich skutki odczuwane mogą być w ciągu całego życia.

Kolejną grupą zachowań ryzykownych jest picie alkoholu i palenie papierosów. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom picia alkoholu i palenia papierosów przez młodzież jest wciąż aktualnym problemem społecznym. Podejmowane działania profilaktyczne mają na celu niwelowanie negatywnych skutków stosowania przez młodzież substancji uzależniających.

Innym budzącym niepokój zjawiskiem społecznym jest przemoc stosowana wobec dzieci przez osoby dorosłe.

Doświadczenie przemocy jest czynnikiem istotnie wpływającym na zdrowie jednostki, a w konsekwencji wpływa na kondycję społeczeństwa. Zależność ta widoczna jest w świetle definicji zdrowia proponowanej przez Światową Organizację Zdrowia, gdzie doznawanie przemocy nie pozwala na subiektywne poczucie dobrostanu.

Doznawanie przez dzieci krzywdzenia przez osoby im najbliższe, niesie negatywne skutki somatyczne i psychologiczne, które mogą zaburzyć funkcjonowanie jednostki w wymiarze intrapersonalnym, społecznym i psychosomatycznym.

Badaniem objęto 220 uczniów, z 12 klas (6 klas uczniów w wieku piętnastu lat i 6 klas uczniów w wieku szesnastu lat), w tym 114 dziewcząt, co stanowi 51,82% i 106 chłopców,

co stanowi 48,18%. Spośród badanych wyodrębniono grupę młodzieży z doświadczeniem przemocy rodzinnej, która stanowiła 81 osób tj. 36,82% ogółu badanych oraz grupę młodzieży bez doświadczenia przemocy rodzinnej – 139 osób, co stanowiło 63,18% wszystkich badanych.

W grupie młodzieży z doświadczeniem przemocy rodzinnej było 36 dziewcząt, co stanowiło 31,58% i 45 chłopców, co stanowiło 42,45%. Z kolei grupę młodzieży bez doświadczenia przemocy rodzinnej stanowiło 78 dziewcząt (68,42%) i 61 chłopców (57,55%).

Otrzymane wyniki badań pokazują, że najczęstszymi doświadczeniami w zakresie doznawanej przez badaną młodzież przemocy była przemoc emocjonalna. Drugą w kolejności według wskazań okazało się zaniedbanie, następnie przemoc fizyczna. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby, wobec których stosowana była przemoc seksualna.

Doświadczenia przemocy emocjonalnej w rodzinie według deklaracji badanej młodzieży: wygórowane oczekiwania rodziców (58,63%); poniżanie i ośmieszanie dziecka (48,64%); nadmierne obciążanie obowiązkami domowymi (38,18%); brak zainteresowania problemami dziecka (32,73%); nadopiekuńczość rodziców (31,36%).

Doświadczenia zaniedbywania w rodzinie według deklaracji badanej młodzieży: pozostawianie dziecka bez opieki (28,18%); brak troski o posiłki, odzież (20,91%).

Doświadczenia przemocy fizycznej w rodzinie według deklaracji badanej młodzieży: bicie powodujące urazy ciała (25,46%); doznawanie kar fizycznych za drobne przewinienia (20,46%).

Doświadczenia przemocy seksualnej w rodzinie według deklaracji badanej młodzieży: namawianie do oglądania pornografii (22,73%); kontakty fizyczne z osobą dorosłą (17,27%).

Analiza wskaźników procentowych pozwala stwierdzić, iż dziewczęta znacznie częściej aniżeli chłopcy potwierdziły, że są poniżane i ośmieszane, następnie, że rodzice nie wykazują zainteresowania ich problemami oraz że rodzice nadmiernie obciążają je domowymi obowiązkami. Dziewczęta częściej także potwierdziły, że były bite, co powodowało urazy na ich ciałach oraz częściej niż chłopcy były bite za drobne przewinienia. Ponadto dziewczęta zdecydowanie częściej niż chłopcy, doświadczały przemocy seksualnej w odniesieniu do namawiania ich do oglądania pism lub filmów pornograficznych oraz częściej były namawiane do kontaktów fizycznych z osobą dorosłą o charakterze seksualnym. Chłopcy z kolei częściej wskazywali na zbyt wygórowane oczekiwania rodziców wobec nich, na nadopiekuńczość rodziców oraz na pozostawienie ich bez opieki. Ponadto chłopcy częściej wskazywali na niezapewnienie im właściwego posiłku lub ubrania.

W obszarze odczuwania dolegliwości subiektywnych u badanej młodzieży, to jednak częściej młodzież z doświadczeniem przemocy rodzinnej deklarowała codziennie odczuwanie bólu głowy, bólu brzucha oraz częściej potwierdziła występowanie u niej negatywnych stanów emocjonalnych, takich jak: przygnębienie, rozdrażnienie lub występowanie złego humoru czy zdenerwowania. Prawdopodobnie częstsze odczuwanie dolegliwości subiektywnych przez młodzież z doświadczeniem przemocy rodzinnej wpłynęło na ocenę własnego zdrowia, bowiem ta grupa młodzieży zdecydowanie częściej aniżeli młodzież bez doświadczenia przemocy rodzinnej ocenia swoje zdrowie jako „takie sobie” lub „złe”.

Badania ujawniły, że młodzież z doświadczeniem przemocy rodzinnej częściej aniżeli młodzież bez doświadczenia przemocy wykazuje zachowania ryzykowne. Być może jest to konsekwencją występujących problemów rodzinnych, bądź też trudności wychowawczych. Możliwym wydaje się, że młodzież doświadczająca przemocy, chcąc wyrazić swoje niezadowolenie z występującej w ich domach sytuacji rodzinnej, częściej podejmuje zachowania ryzykowne aniżeli młodzież bez doświadczenia przemocy w rodzinie.

Zdecydowanie częściej młodzież z doświadczeniem przemocy rodzinnej potwierdziła zapalenie co najmniej jednego papierosa niż młodzież bez doświadczenia przemocy rodzinnej (odpowiednio 48,15% i 39,57%).

Młodzież z doświadczeniem przemocy rodzinnej częściej przyznaje się do sięgania po napoje zawierające alkohol. Ponad 70% młodzieży z doświadczeniem przemocy rodzinnej i 58,27% młodzieży bez doświadczenia przemocy rodzinnej przyznało się do picia piwa, 45,67% młodzieży z doświadczeniem przemocy rodzinnej i 28,78% młodzieży bez doświadczenia przemocy rodzinnej przyznało się do picia wina, a 44,44% badanych z grupy z doświadczeniem przemocy rodzinnej i 33,82% z grupy bez doświadczenia przemocy rodzinnej przyznało się do picia wódki, koniaku lub whisky. Zdecydowanie częściej młodzież z doświadczeniem przemocy niż młodzież bez doświadczenia przemocy rodzinnej potwierdziła wypicie takiej ilości alkoholu w swoim życiu, po której naprawdę czuła się pijana (odpowiednio 45,68% i 35,25%).

Blisko 90% badanej młodzieży zadeklarowała, że nigdy w swoim życiu nie używała marihuany ani haszyszu. Analiza danych wykazała, że podobny odsetek młodzieży zarówno z doświadczeniem przemocy rodzinnej, jak i bez doświadczenia przemocy rodzinnej nigdy w życiu nie używało marihuany czy haszyszu (odpowiednio 88,89% i 89,93%). Jednak co dziesiąty badany ma już za sobą co najmniej jednorazowy kontakt z tymi narkotykami, w tym 11,11% młodzieży z doświadczeniem przemocy rodzinnej i 10,07% młodzieży bez doświadczenia przemocy rodzinnej.